

VÁGÓ PÁL

(1853-1928)

festőművész

Vágó Pál 1853. június 6-án született Jászapátin. Apja, Vágó Ignác, az „utolsó jászkapitány” 1855-ben halt meg. Antal Terézia, az özvegy édesanya egyedül nevelte hat¹ gyermekét.

Eredetileg nem készült festőnek – a kor szokásainak megfelelően –, jogot végzett. Huszonhat éves korában, 1877-ben Münchenbe utazott, hogy ott mint végzett jogász folytassa tanulmányait. Megismerkedett az ottani festőkkel, ennek hatására kapott igazán kedvet, hogy hirtelen pályát módosítson. Még ez évben megkezdte tanulmányait Münchenben a Képzőművészeti Akadémián, ahol három magyar művész tanított: Wagner Sándor, Liezen-Mayer Sándor és Benczúr Gyula. Vágó Pál Benczúr Gyula és Wagner Sándor növendékeként festészetet tanult.

Münchenben és Budapesten a Műcsarnok 1882-i őszi tárlatán élénk érdeklődést keltettek Vágónak a *Jár a baba* és a *Menekültek* című életképei.

Párizsban Jean-Paul Laurens-nél folytatott festészeti tanulmányokat. Innen 1883-ban tért haza Magyarországra, s fölolváltva egy ideig Jászapátin, majd Budapesten festett, itt közös műterme volt Roskovics Ignáccal.² Ez időben jászági és más alföldi jeleneteket – *Jászapáti táj*, *Húsvéti öntözés* – festett, s állított ki Budapesten nagy sikerrel. Elnyerte a Műcsarnok 1887-es nagydíját.³

Szülőfalujában készítette első nagy történelmi festményét, a *Honfoglaló magyarok Kijev előtt* című képet, amely az 1885-i országos kiállításon került bemutatásra. A müncheni realizmus fedezhető fel ezen a képen is, szembevetve a megszólalásig hű, pontos, részletes ábrázolását.

Vágó Pál jól ismerte az alföldi emberek nagy veszedelmét, az árvizet, s jó néhány festményén meg is örökítette. Az *Árvízterület* c. festménye a Tiszát mutatja áradás után.⁴

Később Székely Bertalan, Madarász Viktor hagyományainak szellemében monumentális magyar történelmi képeket festett kiváló kompozícióteremtő- és alakábrázoló képességgel. Az alakok mozgásának érzékelte-tése, akár nagy tömegben is, nem okozott számára gondot. Mednyánszky Lászlóval, Olgyay Ferencsel együtt jócskán kivette részét Feszty Árpád *A magyarok bejövetele* című, azóta Feszty-körkép néven híressé vált monumentális alkotás megfestésében, de egymaga is képes volt monumentális történelmi jelenetek ábrázolására.⁵

Vágó Pál a millenáris ünnepségek idején (1896 körül) igen foglalkoztatott festő volt, amely bizonyítottan nagy mesterségbeli tudásának és az ezzel párosuló kimagasló teljesítőképességének volt köszönhető. Kivette részét a 21 kötetes *„Az Osztrák–Magyar Monarchia írásban és képen”* című sorozat illusztrációinak készítésében.⁶ Magyarországon 1889-ben Lotz-díjjal tüntették ki.

Az 1900-as esztendő a legnagyobb elismerést hozta Vágó Pál számára. A kormány felkérte, hogy az 1900-as párizsi világkiállításon Magyarországot képviselje. Eleget téve a kérésnek, a magyar pavilon részére megfestette *A magyar huszárság diadalútja* című képet, e festményével elnyerte a Francia Köztársaság Becsületrendje lovagi tiszti keresztjét.⁷

Az 1879. március 12-i szegedi árvíz élménye több művészt is megihletett. Szeged város 1895 februárjában a millennium megünneplésére pályázatot írt ki: örökölték meg a festők Szeged újkori veszedelmét. Pataky László, Roskovics Ignác és Vágó Pál tervei közül a bíráló bizottság Vágó Pál terveit fogadta el. A festőnek Ferenc Józsefet és kíséretét a romba dőlt város március 17-i megtekintése közben kellett megfestenie. A mű 1901. október 16-án elkészült.⁸ *A Szeged szebb lesz, mint volt* című festmény igazi értékét a kivételes lendületábrázolás adja meg, melyben két ellentétes elem, a realiztikus festés és a lelkiületi kifejezés egyesül. Műfaját tekintve modern történelmi zsánerkép, pátosz nélküli történelmi festmény.

A kormány 1911-ben pályázatot hirdetett olyan történelmi képek festésére, amelyek sokszorosítva az iskolák termeit díszítik. Erre a pályázatra készítette el Vágó a *Budavár bevétele* c. történelmi festményét.

Nagy eseménynek számított, hogy Vágó Pál felajánlotta szülőfalujában a templom mennyezetképének megtervezését és a kereszthajó szekkojának megfestését. A nagy művész a hatalmas templom mennyezetére egy eszméjében egységes képsorozatot készített. Magát a kivitelezést Szirmai Antal tanárra, a hírneves festőművészre bízta. A kereszthajó három kupoláját és az összes tervet Vágó Pál teljesen díjtalanul festette illetve készítette.⁹

¹ Gellért, Aranka, Kató, Eszter, Pál, Apollónia.

² SZIKSZAI Gábor: Az „En Falum” – Jászapáti – történetéhez. Jászapáti 1980, 196–218. p.

³ [https://hu.wikipedia.org/wiki/V%C3%A1g%C3%B3_P%C3%A1l_\(fest%C5%91\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/V%C3%A1g%C3%B3_P%C3%A1l_(fest%C5%91))

⁴ SZIKSZAI: 1980, 196–220. p.

⁵ [https://hu.wikipedia.org/wiki/V%C3%A1g%C3%B3_P%C3%A1l_\(fest%C5%91\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/V%C3%A1g%C3%B3_P%C3%A1l_(fest%C5%91))

⁶ [https://hu.wikipedia.org/wiki/V%C3%A1g%C3%B3_P%C3%A1l_\(fest%C5%91\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/V%C3%A1g%C3%B3_P%C3%A1l_(fest%C5%91))

⁷ SZIKSZAI: 1980, 196–220. p.

⁸ *Szeged szebb lesz mint volt* (1902) (olaj, vászon, 7x4 m.

⁹ SZIKSZAI: 1980, 196–220. p.

Vágó vidám természetű, jó humorú ember volt, estélyek, ünnepségek kedvelt vendége is. „*Nemcsak az ecsetnek, hanem a szónak is nagy mestere*”- mondja róla Móricz Pál.

Az 1920-as években Vágó Pál a főiskolások számára nyári művésztelepet tartott fenn szülőfalujában, Jászapátin. Négy éven keresztül adott tanácsokat, ötleteket a művésznövendékeknek.¹⁰

A „Jászok Egyesülete Budapesten” 1927. november 7-én tiszteletbeli tagjának választotta Vágó Pál festőművészt.¹¹

1928. október 15-én hunyt el Budapesten. Fővárosi hívei a Kerepesi temetőben vehettek tőle búcsút. Jászapáti község Vágó Pált saját halottjának tekintette, hazaszállították, és ott dízsírhelyet kapott. Koporsóját hatökrös szekér vontatta a jászapáti temetőbe igen nagy részvét mellett. A Munkácsy-lepellel takart koporsót sok-sok ezer ember kísérte.¹² Temetésén a Jászapáti Iparos Dalkör is énekelt, melynek díszelnőke volt. A dalárda a temetés után 8 napos gyászt rendelt el.¹³ A „Jászok Egyesülete Budapesten” az elhunyt művész fiának, dr. Vágó Pálnak, az egyesület legmélyebb részvétét tolmácsolta. A temetésen dr. Czettler Jenő elnök vezetésével 10 fős delegáció vett részt, és koszorút helyezett el a sírjára.¹⁴

Hagyatékát jelenleg a Vágó Pál Emlékbizottság gondozza. Az alapítvány 1990 óta folytat kiemelkedő, közérdekű szolgálatot.

Egy általános iskola Vágó Pál nevét viselte. Ugyancsak 1997-ben a jászapáti műterem falán emléktábla került felavatásra. 1999-ben Vágó Pál-mellszobrot állítottak szülővárosa főterén, Párkányi Raab Péter alkotását.

A templomi falképek restaurálása Vágó Pál dédunokája, Bóna István festőművész, restaurátor vezetésével történt 2002 és 2013 között.

Számos műve látható a Magyar Nemzeti Galériában, múzeumokban, dísztermekben.

Emlékét Jászapátin a múzeummá alakított szülőháza őrzi.¹⁵

Jászberény, 2017.

Megjelent:

Dr. Suba Györgyné: Jászok Egyesülete Budapesten 1921–1946. Budapest, 2017. 198. p.

Dr. Suba Györgyné

¹⁰ Uo.

¹¹ Pernyész Mihály hagyatéka, Jegyzőkönyv, tagértekezlet 1928.10.15. JMTDT.

¹² SZIKSZAI: 1980, 196–220. p.

¹³ FEHÉR Ferencné: A jászapáti kórusmozgalom 100 éves története. 15. p.

¹⁴ Pernyész Mihály hagyatéka, Jegyzőkönyv 1928. 10.15. JMTDT.

¹⁵ SZIKSZAI: 1980, 196–220. p.